

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 235 | Tarih 16-22 Aralık 2024

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 46 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

21 Aralık: Türk makamları, AIHM'in Yalçınkaya kararında yetersiz ve geçersiz ilan etmesine rağmen, ByLock mesajlaşma uygulamasını gerekçe göstererek Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları iddiasıyla iki hafta içinde toplam 85 kişiyi gözaltına aldı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

17 Aralık: Ankara'da Hakkımı Ver Platformu ve Özel Sektör Öğretmenler Sendikası tarafından güvenceli çalışma koşulları talebiyle Çankaya Belediyesi'nden Meclis Parkı'na düzenlenen yürüyüşte plastik mermi ve biber gazıyla müdahale eden polis, aralarında DİSK'e bağlı Enerji-Sen Genel Başkanı Süleyman Keskin ve Halkevleri Genel Başkanı Nebiye Merttürk'ün de bulunduğu 49 kişiyi fiziksel şiddet kullanarak gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

16 Aralık: Çorum'da 15 Aralık 2024 tarihinde düzenlenen İYİ Parti Bölge İstişare Toplantısı sırasında İYİ Parti lideri Müsavat Dervişoğlu'nun korumaları, etkinliği takip eden gazetecileri sözlü ve fiziksel şiddet kullanarak zorla uzaklaştırdı.

19 Aralık: Kocaeli 1. Sulh Ceza Hakimliği, sosyal medya platformu X'te (Twitter) Kürtçe, Türkçe ve İngilizce içerik paylaşan üç ayrı NuJINHA haber ajansı hesabına erişim yasağı getirdi.

21 Aralık: Feshedilen Samanyolu Medya Grubu'nun eski genel müdürü Hidayet Karaca, senaryolaştırılmış dizi içerikleri ve güvenilir bulunmayan tanık ifadelerine dayandırılan suçlamalarla hapiste 10. yılını doldurdu.

21 Aralık: Türk polisi, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde insansız hava aracıyla düzenlediği saldırıda iki Kürt gazetecinin öldürülmesini protesto etmek için İstanbul Şişhane Meydanı'nda düzenlenen gösteride aralarında 20 gazetecinin de bulunduğu 30 kişiyi gözaltına aldı.

21 Aralık: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'na göre, Kürt yanlısı günlük Yeni Yaşam gazetesinin internet sitesi

Diyarbakır 2. Sulh Ceza Hakimliği'nin kararıyla yedinci kez erişime engellendi.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

16 Aralık: Türk hükümeti, iktidar partisinin 2023 seçimlerinde büyükşehir belediyelerinin kontrolünü kaybetmesinden bu yana muhalefet tarafından yönetilen yönetimleri hedef alan baskılarının bir parçası olarak muhalefetin elindeki altı belediyeye mali yaptırımlar uyguladı.

16 Aralık: AİHM, Gülen hareketi ile bağlantılı olduğu iddiasıyla Türkiye'de mahkûm edilen Şaban Yasak'ın davasını, Türkiye'nin geniş kapsamlı terörle mücadele yasalarını onaylayan önceki kararına yönelik eleştirilerin ardından Büyük Daire'ye havale etti.

17 Aralık: AİHM, 2016 darbe girişiminin ardından 450 kişinin hukuka aykırı bir şekilde tutuklu yargılanması nedeniyle Türkiye aleyhine karar vererek, tutukluluklarını haklı gösterecek yeterli delil bulunmadığı ve özgürlük ve güvenlik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle Türk hükümetinin başvuruların her birine 3.000 avro manevi tazminat ödemesine hükmetti.

KÜRT AZINLIK

18 Aralık: Türkiye İçişleri Bakanlığı, Kürtçe kültürel ifadelerin sansürlenmesine olanak sağladığı ve kültürel etkinlikleri delil olmaksızın bölücü faaliyetlerle ilişkilendirdiği gerekçesiyle eleştirilen yasalar kapsamında kamu düzeni kaygılarını gerekçe göstererek Ağrı'da Kürtçe oynanan "Qral û Travis" adlı oyunun yasaklanmasını savundu.

18 Aralık: Kürt film yapımcısı Kerem Tekoğlu, Esenyurt eski belediye başkanı Ahmet Özer ile olan mesleki bağlantıları kasıtlı olarak yanlış yorumlanarak terör örgütü üyeliği suçlamasıyla İstanbul'da tutuklandı.

21 Aralık: İnsan Hakları İzleme Örgütü Türkiye'yi Kürtçe dil ve kültür faaliyetleri nedeniyle bireyleri yargılamaktan vazgeçmeye çağırıldı ve raporunda bu tür eylemlerin azınlık haklarını baltaladığını, ayrımcılığı beslediğini ve Kürt kimliğini susturmak için terörle mücadele yasalarının kötüye kullanılması anlamına geldiğini belirtti.

CEZAEVİ KOŞULLARI

19 Aralık: Erzurum Dumlu 2 No'lu Cezaevi'nde mahkûmlar faaliyet kısıtlamaları, kişisel eşyalarına el konulması, aşırı kalabalık ve rutubetli koşullar, açık görüşe izin verilmemesi ile karşı karşıya kaldı ve beş mahkûm mala zarar verdikleri iddiasıyla hücre hapsi ve para cezasına çarptırıldı.

19 Aralık: Tekirdağ 2 No'lu F Tipi Cezaevi'nde mahkûmlar kendi kaşıklarını almaya zorlanıyor ve Kürtçe mektuplar yetkililer tarafından "bilinmeyen bir dilde" yazılmış olarak etiketlenerek alıkonuluyor.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

17 Aralık: BM özel raportörlerine göre Türkiye, 300 Eritreliyi işkence ve süresiz askere alınma riskiyle karşı karşıya oldukları Eritre'ye sınır dışı ederek uluslararası mülteci hukuku kapsamında geri göndermeme ilkesini ihlal etti.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

19 Aralık: Muğla Bodrum D Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan Mehmet Bahaddin Öncü'nün annesinin cenazesine katılmasına cezaevi yetkilileri tarafından "yerel güvenlik kaygıları" gerekçe gösterilerek izin verilmedi.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

20 Aralık: İki Kürt gazeteci, Nazım Daştan ve Cihan Bilgin, Türkiye destekli milisler ile ABD destekli Kürt güçleri arasındaki çatışmaları takip ederken Türk insansız hava aracının saldırısı sonucu hayatlarını kaybetti.